

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/50/2005

POLACY O PARAFII DZIAŁAJĄCEJ W ICH MIEJSCU ZAMIESZKANIA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

- Z deklaracji respondentów wynika, że w ich parafiach terytorialnych najczęściej działają wspólnoty religijne (69% wskazań) i parafialne rady duszpasterskie (49%), rzadziej: zespoły charytatywne (34%), poradnie rodzinne (32%) i koła Akcji Katolickiej (24%), a najrzadziej parafialne rady ekonomiczne (14%).
- Według ankietowanych, parafie najczęściej organizują pielgrzymki do miejsc kultu w kraju (84% wskazań) i za granicą (56%) oraz pomoc dla najuboższych (62%). Stosunkowo często parafie oferują też wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży (53%) oraz różnego rodzaju zajęcia dla młodzieży (48%). Ponadto sprawują opiekę nad dziećmi (44%) i ludźmi starymi, niedołączonymi (42%) oraz prowadzą poradnictwo dla rodzin przeżywających trudności (38%). Nieco rzadziej inicjują imprezy sportowe i turystyczne oraz kulturalne (po 34%), a jeszcze rzadziej organizują pomoc dla bezrobotnych (26%). Według deklaracji badanych, najrzadziej podejmowana jest w parafiach działalność oświatowo-edukacyjna (19% wskazań dotyczy parafialnych wypożyczalni książek, a tylko 8% - organizowanych w parafii kursów zawodowych, językowych, komputerowych lub korepetycji).
- Z porównania tegorocznych deklaracji i danych z 1994 roku wynika, że obecnie życie społeczne parafii jest znacznie bogatsze niż przed dziesięcioma laty. Dotyczy to przede wszystkim działalności na polu sportowo-turystycznym (wzrost odsetka wskazań o 16 punktów), pielgrzymek zagranicznych (o 15 punktów), wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży (o 14 punktów), zajęć dla młodzieży (o 11 punktów), a także pomocy dla najuboższych (o 13 punktów). Parafie zaktywizowały się również, choć w znacznie mniejszym stopniu, w dziedzinie opieki nad ludźmi starymi, niedołączonymi i chorymi (wzrost wskazań o 8 punktów), pielgrzymek krajowych (wzrost o 6 punktów) i działalności edukacyjnej (o 4 punkty). Nie zmieniła się aktywność kulturalna parafii.

Z lutowego sondażu poświęconego m.in. problematyce parafii wynika, że podstawowym ogniwem łączącym Polaków z parafią terytorialną jest poczucie przynależności do niej oraz udział w jej życiu religijnym. Uczestnictwo w życiu społecznym parafii, a szczególnie działanie na rzecz kościoła i społeczności parafialnej stanowi znacznie słabsze ogniwo tej więzi, natomiast poczucie wpływu na sprawy parafii i poziom aspiracji w tej dziedzinie to zdecydowanie najsłabszy jej punkt ¹.

Kolejne opracowanie stanowi uzupełnienie i niejako tło do problematyki więzi, odwołuje się do wiedzy badanych o istnieniu w parafii różnych przejawów życia społecznego, w tym mikrostruktur, które stwarzają warunki do współpracy świeckich z księżmi w kształtowaniu życia parafialnego².

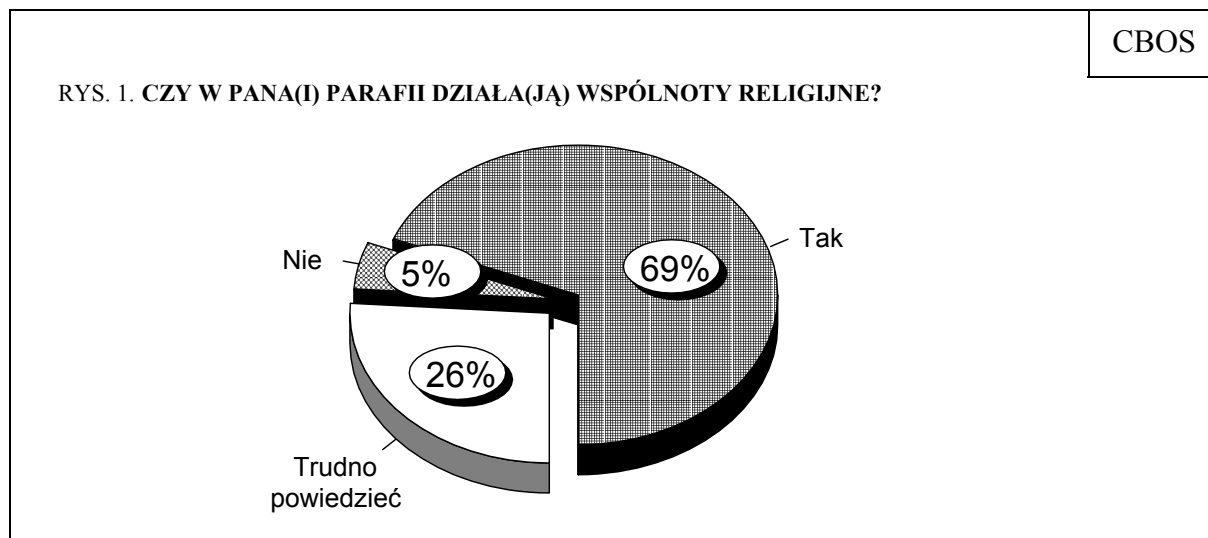
MIKROSTRUKTURY PARAFIALNE

Z deklaracji ankietowanych wynika, że spośród uwzględnionych w badaniu mikrostruktur parafialnych najbardziej widoczne są wspólnoty religijne - ich istnienie dostrzega w swoich parafiach ponad dwie trzecie badanych (69%)³, tylko pięciu na stu (5%) temu zaprzecza, a jedna czwarta (26%) nie orientuje się w tej sprawie.

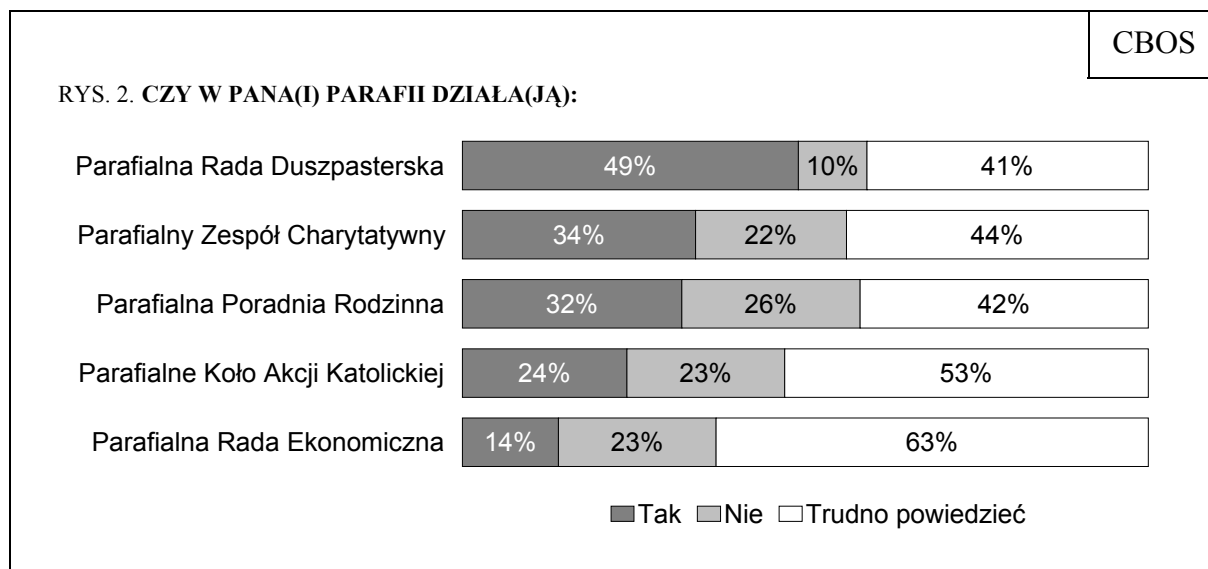
¹ Zob. komunikat CBOS „Co łączy Polaków z parafią?”, marzec 2005 (oprac. B.Wciórka).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (177) przeprowadzono w dniach 4-7 lutego 2005 roku na liczącej 1070 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

³ Warto przy tym podkreślić, że tylko 7% badanych deklaruje przynależność do wspólnot religijnych w parafii. Por. komunikat CBOS wyd. cyt.

Należy podkreślić, że anketowani są znacznie gorzej poinformowani o pozostałych ministraturach (wskazania „trudno powiedzieć” wynoszą od 41% do 63%), jednak w sumie prawie dwie trzecie (64%) twierdzi, że w ich parafii terytorialnej działa któraś z nich.

Stosunkowo najwięcej badanych (49%) zaświadcza, że w ich parafii działają rady duszpasterskie. Do świeckich członków tych rad należy podejmowanie we współpracy z księżmi takich zadań, jak: pobudzanie i koordynacja działań apostolskich wśród parafian (chodzi o objęcie opieką ludzi potrzebujących wsparcia - chorych, starych, z rodzin wielodzietnych i rozbitych, zaniedbanych dzieci i młodzieży, ludzi ubogich, bezrobotnych itp.), a także wspomaganie duchowieństwa w pracy duszpasterskiej i katechizacyjnej,

wyrażanie opinii w sprawach parafii oraz wysuwanie propozycji dotyczących doskonalenia pracy parafialnej⁴.

Najrzadziej wymieniane są natomiast rady ekonomiczne, które dostrzega zaledwie co siódmy badany (14%). Ich brak może świadczyć o niedopuszczaniu świeckich do problemów finansowych i gospodarczych parafii. Okazuje się, że księża parafialni znacznie chętniej współpracują ze świeckimi na polu działalności charytatywnej oraz doradczo-terapeutycznej, na co wskazuje fakt, że co trzeci badany dostrzega w parafii zespoły charytatywne (34%), a także poradnie rodzinne (32%). Znacznie mniej ankietowanych (24%) potwierdza istnienie w parafiach kół Akcji Katolickiej (organizacji powołanej w 1995 roku przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski), której zadaniem jest praca formacyjna i działania duszpastersko-apostolskie w dziedzinach: religijnej, społecznej, politycznej, gospodarczej i kulturowej⁵.

Z powodu słabego poinformowania Polaków o istnieniu struktur wewnątrzparafialnych próbowaliśmy sprawdzić, jak nasycenie nimi środowiska parafialnego oceniają ci, którzy powinni więcej wiedzieć o parafii, ponieważ deklarują swój związek z nią, czują się jej członkami.

Tabela 1

Czy w Pana(i) parafii działają wspólnoty religijne , np. Żywy Różaniec, Rodziny Nazaretańskie, Oaza itp.?	Ogół badanych	Wskazania osób, które:	
		czują się związane z parafią terytorialną (N=858)	nie czują się związane z parafią terytorialną (N=202)
w procentach			
Tak	69	77	36
Nie	5	6	3
Trudno powiedzieć	26	17	61

⁴ Zob. dokument Konferencji Episkopatu Polski „Wytuczne w sprawie parafialnych rad duszpasterskich”, opracowany przez Komisję ds. Apostolstwa Świeckich (1975), podano za *Katolicyzm A-Z*, praca zbiorowa pod red. ks. Z. Pawłaka, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1989.

⁵ Członkami Akcji Katolickiej mogą być osoby, które są „ochrzczone i praktykujące, zachowujące pełną jedność z Kościołem; czynnie uczestniczące w życiu parafii; cieszące się poważaniem w swoich środowiskach; pozytywnie zaopiniowane przez własnego proboszcza”. Zob. E. Firlit, *Przemiany społecznej roli parafii*, w: *Kościół katolicki w przededniu wejścia Polski do Unii Europejskiej*, pod red. P. Mazurkiewicza, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003.

Tabela 2

Czy w Pana(i) parafii działa:	Ogół badanych	Wskazania osób, które:	
		czują się związane z parafią terytorialną (N=858)	nie czują się związane z parafią terytorialną (N=202)
w procentach			
Parafialna Rada Duszpasterska			
Tak	49	56	23
Nie	10	11	3
Trudno powiedzieć	41	33	74
Parafialny Zespół Charytatywny			
Tak	34	38	18
Nie	22	25	10
Trudno powiedzieć	44	37	72
Parafialna Poradnia Rodzinna			
Tak	32	35	15
Nie	26	30	12
Trudno powiedzieć	42	35	73
Parafialne Koło Akcji Katolickiej			
Tak	24	28	9
Nie	23	26	9
Trudno powiedzieć	53	46	82
Parafialna Rada Ekonomiczna			
Tak	14	16	5
Nie	23	27	8
Trudno powiedzieć	63	57	87

Okazuje się, że badani poczuwający się do przynależności do wspólnoty parafialnej nie tylko są znacznie lepiej poinformowani niż ci, którzy nie odczuwają związku z parafią, ale też znacznie częściej wskazują na istnienie omawianych mikrostruktur. Ich wypowiedzi potwierdzają wcześniejszą konstatację, że środowiska parafialne najbardziej nasycone są wspólnotami religijnymi. Wyraźnie mniej widoczne w parafiach są rady duszpasterskie, choć dostrzega je ponad połowa parafian (56%). Prawie dwie piąte (38%) potwierdza istnienie zespołów charytatywnych, a ponad jedna trzecia (35%) - poradni rodzinnych. Ponad jedna czwarta parafian (28%) twierdzi, że zetknęła się też z kołami Akcji Katolickiej, a zdecydowanie najmniej (16%) dostrzega obecność parafialnych rad ekonomicznych.

Oczywiście nie jest też wykluczona zależność w przeciwnym kierunku - osoby mieszkające na terenie bardziej aktywnych parafii mogą bowiem być z nimi silniej związane.

Stopień nasycenia parafii mikrostrukturami zależy przede wszystkim od charakteru miejscowości, w której one działają.

Tabela 3

Czy w Pana(i) parafii działa(ja):	Odpowiedzi twierdzące badanych zamieszkujących:				
	wieś (N=402)	miasto do 20 tys. (N=129)	miasto 20-100 tys. (N=209)	miasto 101-500 tys. (N=201)	miasto 501 tys. i więcej (N=129)
	w procentach				
- wspólnoty religijne	70	76	71	75	48
- Parafialna Rada Duszpasterska	51	54	53	49	30
- Parafialny Zespół Charytatywny	21	34	41	51	34
- Parafialna Poradnia Rodzinna	16	31	40	52	33
- Parafialne Koło Akcji Katolickiej	15	24	32	33	24
- Parafialna Rada Ekonomiczna	14	17	14	17	10

Na podstawie deklaracji badanych można sądzić, że najbardziej nasycone mikrostrukturami są parafie w dużych (lecz nie największych) miastach, liczących od 101 do 500 tys. mieszkańców. Im mniejsza miejscowość, tym gorsza sytuacja pod tym względem, zwłaszcza gdy chodzi o istnienie parafialnych zespołów charytatywnych, poradni rodzinnych i kół Akcji Katolickiej. Szczególnie rzadko działają one na wsi (wymienia je odpowiednio: 21%, 16% i 15% badanych). Trzeba podkreślić, że stosunkowo słabo nasycone nimi są także parafie wielkomiejskie, w których ponadto znacznie rzadziej niż w innych miejscowościach funkcjonują wspólnoty religijne (48%), parafialne rady duszpasterskie (30%) i ekonomiczne (10%). Trudno jednak rozstrzygnąć jednoznacznie, w jakim stopniu zrekonstruowany na podstawie deklaracji obraz parafii wielkomiejskich rzeczywiście odzwierciedla panującą w nich sytuację, jak dalece natomiast wynika z niewiedzy środowisk wielkomiejskich, mającej źródło w osłabieniu ich religijności i związków z parafią⁶.

Okazuje się, że istnienie w parafii mikrostruktur (rad duszpasterskich i ekonomicznych, zespołów charytatywnych, poradni rodzinnych, kół Akcji Katolickich), które umożliwiają świeckim współkształtowanie życia parafialnego, wyraźnie wpływa na więzi łączące ich z parafią terytorialną.

⁶ Zob. komunikat CBOS „Co łączy Polaków z parafią?”, wyd. cyt.

Tabela 4

Wskaźniki więzi łączącej ankietowanych z parafią terytorialną	Wskazania osób deklarujących, że w parafii:	
	istnieją mikrostruktury* (N=680)	brak mikrostruktur lub nie wiadomo, czy istnieją (N= 390)
	w procentach	
Są związani z parafią terytorialną, czują się jej członkami	90	63
Praktykują w parafii terytorialnej	86	60
Korzystają (sami lub rodziny) ze społecznych ofert parafii	53	21
Wiele razy rozmawiali z księżmi parafialnymi	46	22
Spółecznie pracują na rzecz kościoła i parafian	25	12
Mają poczucie wpływu na sprawy parafii	21	6
* Chodzi o takie mikrostruktury, jak: rady duszpasterskie i ekonomiczne, zespoły charytatywne, poradnie rodzinne lub koła Akcji Katolickiej		

Z porównania odpowiedzi badanych dostrzegających w swojej parafii mikrostruktury parafialne oraz tych, którzy nie potwierdzają ich istnienia, wynika, że obecność tych mikrostruktur sprzyja identyfikacji z parafią oraz uczestnictwu w jej życiu religijnym, sprawia, że ludzie częściej korzystają ze społecznych ofert parafii, częściej osobiście kontaktują się z parafialnymi księżmi, a także bardziej angażują się w pracę społeczną na rzecz kościoła i parafian oraz częściej mają poczucie wpływu na sprawy parafii.

FORMY SPOŁECZNEJ DZIAŁALNOŚCI PARAFII

Po dziesięciu latach od ostatniego badania na ten temat zapytaliśmy ankietowanych, co - poza praktykami religijnymi - dzieje się w ich parafiach terytorialnych, jakiego rodzaju działalność społeczna jest tam prowadzona.

Tabela 5

Czy, w parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi organizuje się - poza mszami św., nabożeństwami i innymi praktykami religijnymi - także:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XII 1994			II 2005		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach					
- pielgrzymki do miejsc kultu w kraju	78	10	12	84	5	11
- pomoc dla najuboższych (<i>stołówka</i>)	49	28	23	62	18	20
- pielgrzymki do miejsc kultu za granicą	41	41	18	56	24	20
- wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży	39	36	25	53	22	25
- różne zajęcia dla młodzieży, jak kluby, harcerstwo*	37	36	27	48	28	24
- opiekę nad dziećmi (<i>dokarmianie</i>)	-	-	-	44	30	27
- opiekę nad ludźmi starymi (<i>klub emerytów i rencistów</i>), niedołącznymi (<i>hospicjum</i>)	34	37	29	42	30	28
- porady dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności	-	-	-	38	29	33
- imprezy kulturalne, np. koncerty, teatr, wystawy (<i>gazetka parafialna</i>)	34	41	25	34	43	23
- imprezy sportowe, turystyczne (<i>parafiada</i>)	18	54	28	34	36	30
- pomoc dla bezrobotnych	-	-	-	26	39	35
- wypożyczalnię książek (<i>kaset wideo</i>)	-	-	-	19	49	32
- kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje	4	67	29	8	58	34
Inne przedsięwzięcia	3	66	31	4	47	49
W nawiasach wpisano kursywą spontaniczne wypowiedzi uzupełniające - na pytanie o inne formy przedsięwzięć parafialnych. Pozostałe inne to: <i>Caritas, zbiórka pieniędzy na różne cele, kasa kredytowa, porady medyczne, psychologiczne; kluby: emerytów i rencistów, anonimowego alkoholika, narkomana, spotkania dla zagubionych, kawiarenka, kluby dyskusyjne, nauka śpiewu i gry na instrumentach</i>						
* W 1994 roku pytano o <i>kółka zainteresowań dla młodzieży i dorosłych</i>						

Najczęściej spotykaną formą aktywności parafialnej jest organizowanie pielgrzymek do miejsc kultu w kraju (84% wskazań) i za granicą (56%). Działalność ta ma oczywiście swój religijny wymiar, jednak ze względu na dochodowość zaliczana jest także do gospodarczych przedsięwzięć parafii. Na drugim miejscu pod względem odsetka wskazań sytuuje się aktywność charytatywna, która najczęściej przyjmuje postać pomocy dla najuboższych - o tej formie zaświadcza prawie dwie trzecie badanych (62%). Ponad połowa (53%) przyznaje ponadto, że w parafii organizowane są wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży. Prawie połowa (48%) wymienia też zajęcia dla młodzieży, a ponad dwie piąte (44%) - opiekę nad dziećmi. Z relacji ankietowanych wynika również, że pod opieką parafii znajdują się także ludzie starzy, niedołączni, chorzy (42% wskazań) oraz rodziny przeżywające trudności (38%). Znacznie rzadziej pomoc kierowana jest do bezrobotnych - jej przejawy dostrzega w parafii co czwarty badany (26%). Bardziej widoczne jest zaangażowanie parafii w organizowanie różnego rodzaju imprez sportowych i turystycznych,

a także kulturalnych - wspomina o nich po jednej trzeciej ankietowanych (po 34%). Według deklaracji badanych, najrzadziej podejmowana jest w parafiach działalność oświatowo-edukacyjna, o czym świadczy fakt, iż zaledwie co piąty (19%) twierdzi, że w parafii istnieje wypożyczalnia książek, a jedynie ośmiu na stu (8%) potwierdza, że organizowane są kursy zawodowe, językowe, komputerowe lub korepetycje.

Z porównania priorytetów parafialnej aktywności wynika, że obecnie nadal najbardziej popularna jest działalność pielgrzymkowa, a na kolejnych miejscach pod względem odsetka wskazań sytuują się: działalność charytatywna oraz rekreacyjna, doradczo-interwencyjna i terapeutyczna, a także kulturalna. Najmniej popularna jest natomiast działalność oświatowo-edukacyjna.

Obecnie życie społeczne parafii jest jednak znacznie bogatsze niż przed dziesięcioma laty. W ostatniej dekadzie wyraźnie przybyło osób dostrzegających zaangażowanie parafii w rozwiązywanie różnych problemów społeczności parafialnej. Dotyczy to przede wszystkim działalności na polu sportowo-turystycznym (wzrost odsetka wskazań o 16 punktów), pielgrzymek zagranicznych (wzrost o 15 punktów), wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży (o 14 punktów), zajęć dla młodzieży (o 11 punktów), a także pomocy dla najuboższych (o 13 punktów). W znacznie mniejszym stopniu parafie zaktywizowały się w dziedzinie opieki nad ludźmi starymi, niepełnymi i chorymi (wzrost wskazań o 8 punktów), organizacji pielgrzymek krajowych (o 6 punktów) i działalności edukacyjnej (o 4 punkty).

Z deklaracji ankietowanych wynika, że nasilenie działań społecznych w parafii zależy przede wszystkim od charakteru miejscowości, w której ona działa.

Tabela 6

Czy, w parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi organizuje się - poza mszami św., nabożeństwami i innymi praktykami religijnymi - także:	Odpowiedzi twierdzące badanych zamieszkujących:				
	wieś (N=402)	miasto do 20 tys. (N=129)	miasto 20-100 tys. (N=209)	miasto 101-500 tys. (N= 201)	miasto 501 tys. i więcej (N=129)
	w procentach				
- pielgrzymki do miejsc kultu w kraju	88	90	86	83	66
- pomoc dla najuboższych	53	66	69	72	59
- pielgrzymki do miejsc kultu za granicą	43	58	69	70	53
- wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży	41	54	59	69	51
- różne zajęcia dla młodzieży, jak kluby, harcerstwo	35	51	59	61	49
- opiekę dla dzieci	33	40	55	55	45
- opiekę dla ludzi starych, niepełnych	35	38	48	50	43
- porady dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności	28	27	47	53	44
- imprezy kulturalne, np. koncerty, teatr, wystawy	20	36	44	44	41
- imprezy sportowe, turystyczne	28	32	35	44	33
- pomoc dla bezrobotnych	19	23	31	37	27
- wypożyczalnię książek	15	11	24	25	24
- kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje	5	6	10	14	11
- inne przedsięwzięcia	2	3	6	7	4

Na podstawie wypowiedzi badanych można sądzić, że najbardziej aktywne społecznie są parafie w miastach dużych (liczących od 101 do 500 tys. mieszkańców) oraz średniej wielkości (od 20 do 100 tys. ludności), a im mniejsza miejscowość, tym na ogół mniej aktywne środowisko parafialne. Zdecydowanie najgorsza sytuacja panuje na wsi, gdzie rzadziej niż w innych środowiskach parafie organizują pomoc dla ubogich (53% wskazań), pielgrzymki zagraniczne (43%), wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży (41%), zajęcia dla młodzieży (35%), opiekę nad ludźmi starymi i niepełnymi (35%) oraz nad dziećmi (33%), a także imprezy sportowe, turystyczne (28%) i kulturalne (20%). Ponadto parafie wiejskie i małomiasteczkowe znacznie rzadziej niż pozostałe organizują poradnictwo dla rodzin (odpowiednio: 28% i 27% wskazań), wypożyczalnię książek (15% i 11%) oraz kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje (5% i 6%); wyróżniają się one tylko w jednej dziedzinie - mianowicie częściej organizują krajowe pielgrzymki do miejsc kultu. Warto zauważyć, że na tle innych środowisk miejskich stosunkowo mało aktywne są także parafie wielkomiejskie. Opisane różnicowania są analogiczne do odnotowanych w przypadku mikrostruktur parafialnych.

Obraz działań społecznych podejmowanych w parafii terytorialnej w znacznej mierze zależy od tego, czy badani czują się z nią związani czy też nie. Okazuje się, że osoby poczuwające się do przynależności do wspólnoty parafialnej nie tylko są znacznie lepiej poinformowane o organizowanych na jej terenie działaniach społecznych, ale też znacznie częściej niż ci, którzy nie odczuwają związku z parafią, dostrzegają różne inicjatywy parafialne.

Tabela 7

Czy w parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi organizuje się - poza mszami św., nabożeństwami i innymi praktykami religijnymi - także:	Odpowiedzi twierdzące wśród ogółu badanych	Wskazania osób deklarujących, że:					
		czują się związane z parafią terytorialną (N=858)			nie czują się związane z parafią terytorialną (N=202)		
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
		w procentach					
- pielgrzymki do miejsc kultu w kraju	84	92	4	4	53	6	41
- pomoc dla najuboższych	62	68	18	14	39	15	46
- pielgrzymki do miejsc kultu za granicą	56	61	25	14	35	17	48
- wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży	53	59	23	18	28	20	52
- różne zajęcia dla młodzieży, jak kluby, harcerstwo	48	53	29	18	29	22	49
- opiekę dla dzieci	44	49	31	20	22	25	53
- opiekę dla ludzi starych niepełnych	42	47	31	22	20	25	54
- porady dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności	38	43	30	27	17	23	60
- przedsięwzięcia kulturalne, np. koncerty, teatr, wystawy	34	38	45	17	16	34	50
- imprezy sportowe, turystyczne	34	38	38	24	16	28	56
- pomoc dla bezrobotnych	26	29	41	30	13	31	56
- wypożyczalnię książek	19	22	51	27	9	38	53
- kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje	8	10	62	28	2	41	57
- inne przedsięwzięcia	4	5	51	44	0	32	68

Można także zauważyć, że badani, którzy dostrzegają w swojej parafii funkcjonowanie jednej z mikrostruktur parafialnych, np. rady duszpasterskiej czy ekonomicznej, zespołu charytatywnego, poradni rodzinnej, koła Akcji Katolickiej, częściej niż inni mają orientację w tym, co się dzieje w ich parafii, oraz częściej potwierdzają różne formy działań społecznych na jej terenie.

Tabela 8

Czy w parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi organizuje się - poza mszami św., nabożeństwami i innymi praktykami religijnymi - także:	Odpowiedzi twierdzące wśród ogółu	Wskazania osób deklarujących, że w parafii:					
		istnieją jakieś mikrostruktury* (N=680)			brak mikrostruktur lub nie wiadomo, czy są (N=390)		
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
- pielgrzymki do miejsc kultu w kraju	84	94	3	3	68	6	26
- pomoc dla najuboższych	62	77	12	11	35	28	37
- pielgrzymki do miejsc kultu za granicą	56	69	21	10	33	28	39
- wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży	53	66	20	14	29	28	43
- różne zajęcia dla młodzieży, jak kluby, harcerstwo	48	61	24	15	26	34	40
- opiekę dla dzieci	44	57	26	17	20	37	43
- opiekę dla ludzi starych, niepełnych	42	55	25	20	18	40	42
- porady dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności	38	53	25	22	12	34	54
- imprezy kulturalne, np. koncerty, teatr, wystawy	34	45	41	14	14	46	40
- imprezy sportowe, turystyczne	34	45	34	21	14	41	45
- pomoc dla bezrobotnych	26	35	36	29	12	44	44
- wypożyczalnię książek	19	27	48	25	6	49	45
- kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje	8	12	60	28	3	53	44
- inne przedsięwzięcia	4	5	51	44	3	41	56

* Rady duszpasterskie i ekonomiczne, zespoły charytatywne, poradnie rodzinne lub koła Akcji Katolickiej

Wyniki naszych badań potwierdzają więc dość oczywisty fakt, że istnienie parafialnych mikrostruktur, które umożliwiają świeckim współkształtowanie wraz z księżmi życia parafialnego, wyraźnie sprzyja rozwojowi różnych form działań zaspokajających potrzeby społeczności parafialnej.

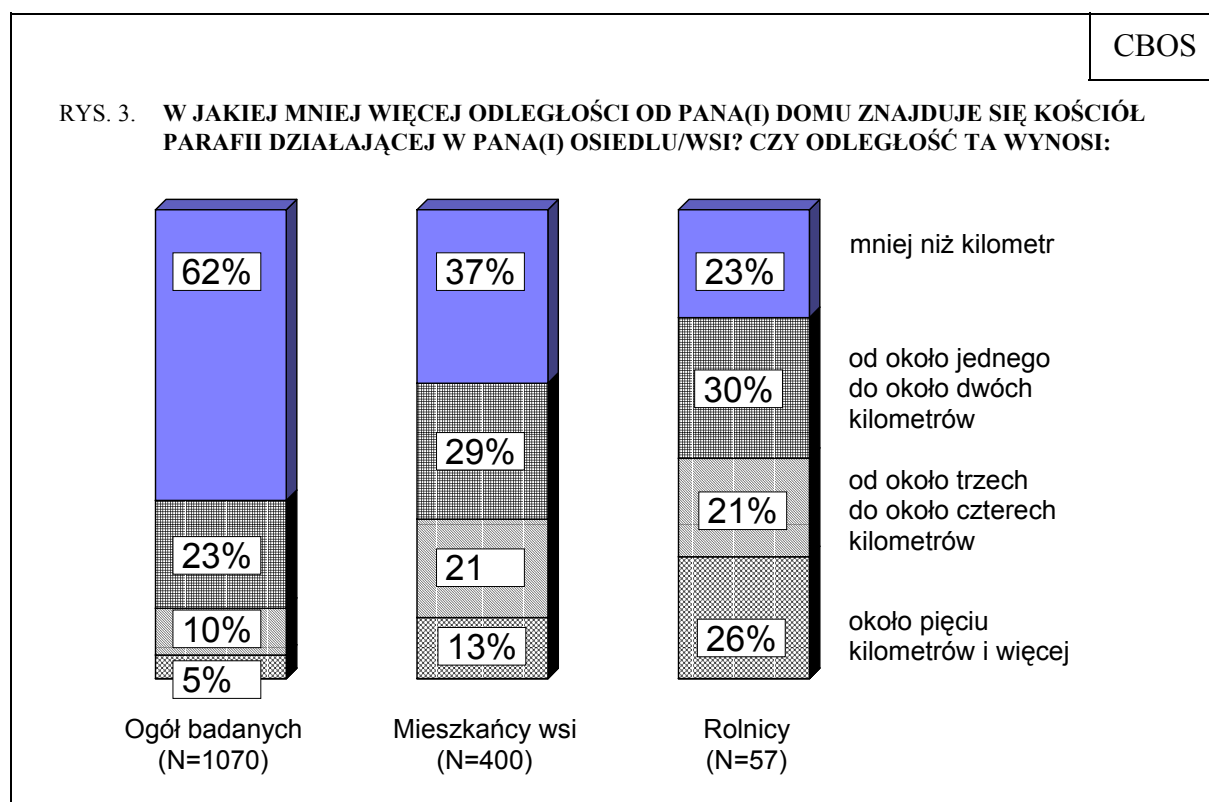
★

★

★

Nasze badania pozwalają przyjrzeć się nieco bliżej warunkom, w jakich kształtuje się religijność polskiej wsi. Okazuje się, że do rzadkości należą parafie wiejskie, w których

istnieją parafialne zespoły charytatywne, poradnie rodzinne oraz koła Akcji Katolickiej⁷. Znacznie rzadziej też organizują one nie tylko pielgrzymki zagraniczne, ale przede wszystkim pomoc dla ubogich, wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży, różnego rodzaju zajęcia dla młodzieży, opiekę nad dziećmi i ludźmi starszymi, a także imprezy sportowe, turystyczne i kulturalne. W parafiach wiejskich stosunkowo skromna jest także oferta oświatowo-edukacyjna. Z deklaracji badanych wynika też, że mieszkańcy wsi, a szczególnie rolnicy, mieszkają w znacznej odległości od swojego kościoła parafialnego, dużo większej niż mieszkańcy miast.

Można uznać, że warunki, w jakich kształtuje się religijność polskiej wsi, są znacznie trudniejsze niż obserwowane w innych środowiskach społecznych. Mimo to, jak wskazują wyniki naszych badań⁸, mieszkańcy wsi, a szczególnie rolnicy częściej niż inni angażują się w praktyki religijne, bardziej identyfikują się z Kościołem oraz ze swoją parafią, częściej też uczestniczą w jej życiu religijnym. Ponadto okazuje się, że w większym stopniu niż inni korzystają z oparcia, jakie oferuje parafia, a także - co należy wyraźnie podkreślić - częściej

⁷ Wspólnoty religijne, rady duszpasterskie i ekonomiczne funkcjonują w wiejskich parafiach równie często jak w innych.

⁸ Zob. komunikat CBOS „Co łączy Polaków z parafią?”, wyd. cyt.

włączają się w prace społeczne na rzecz kościoła i społeczności parafialnej. Wyróżniają się również (obok kadry kierowniczej i inteligencji) tym, że mają silniejsze niż inni poczucie wpływu na sprawy parafii.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA